

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Kam pa sedaj, backi?

Vedno poudarjamo, da je vera samo plašč in sredstvo, ki se ga poslužujejo klerikalci, da drže neumne ljudi na vrvi. Marsikdo je sicer tako pameten, da obsoja klerikalno krivičnost, nasilnost in pristranost, toda ostane pri stranki, ker misli, da mora kot pobožen in veren človek ostati tam, kjer nosijo križ naprej in nastopajo v znamenju vere. To store ti hinavci in podleži, toda delajo ravno nasprotno, kar uči vera.

Radovedni pa smo, kam pojdete taki backi, ko se bo izvršil razkol v klerikalni stranki. To bo prišlo na Kranjskem prej ali slej na vrsto, kajti ljudje, ki vodijo stranko, sovražijo drug drugega in le strah, da bi ne izgubili eno ali drugo korito, jih zadržuje, da javno ne nastopijo.

Na Goriškem je ta razkol že nastopil. Klerikalna stranka je razcepljena v dva tabora in tu se bojujeta dva dela stranke med seboj ter se sovražita nič manj kakor pri nas klerikalci in naprednjaki. Na obeh straneh so duhovniki, na obeh straneh je vera glavno sredstvo in glavna točka programa. Oba dela se pa v listu pobijata in sovražita, oba dela sta postavila svoje kandidate za prihodnje deželnozborske volitve.

Zdaj pa nastopi za klerikalne backe, ki se vedno izgovarjajo, da so zato klerikalci, ker imajo ti vero in so pri njih božji namestniki duhovni, vprašanje, katera vera je boljša, ali ona, ki jo zagovarjajo starostrujarji s kanonikom dr. Gregorčičem na čelu, ali ona, ki jo pridigujejo novostrujarji z zdravnikom dr. Brecljem na čelu? Na obeh straneh je enako veliko duhovnikov, toda kateri imajo bolj prav? Saj se mora sedaj zmešati ubogemu backu, ker ne ve, na katero stran bi se obrnil.

Ta primer nam jasno kaže, da vera nima v politiki prav nič opraviti. Vera niti za klerikalce ni skupna vez, niti za duhovnike, ki bi jih morala trdno držati skupaj. Ali se ne morajo pri tem odpreti oči najbolj omejenim ljudem, da bodo pravično sodili in rekli: Če je vera tako postranska

stvar, da celo onih, ki so poklicani, da jo varujejo in uče, ne more združevati, ampak da se v politiki ravno tako sovražijo med seboj, kakor druge stranke, čemu naj bi ostal pri takih ljudeh, ki jim ono ni sveto, kar je meni najbolj sveto in zaradi česar sem pri stranki?

Kako bi mogli potem še naprednjakom očitati, da so brezverci? Saj se jim bo vsak smejal in rekel: Kaj pa na Goriškem? Tam so tudi v katoliški stranki brezverci, ker na vero niti toliko ne dajo, da bi se vsled nje ne stopili! Celo tožijo drug drugega pred sodiščem, ker se opravljajo in obrekujejo v političnih stvareh.

Ta razkol na Goriškem bo kmalu prilezel tudi na Kranjsko in Štajersko, kajti katoliška podlaga ne drži več, katoliška vera ni prav nič skupnega, kadar gre za politiko, oziroma za sebične in umazane cilje in namene enega ali drugega klerikalnega politika.

Zdaj so naši klerikalci na vrhuncu moči in naprej ne gre več. Čisto naravna posledica je, da pojde zdaj navzdol in da se bo v stranki sami pričel razdor, da se bodo začeli tudi javno sovražiti in napadati, kar zdaj še na tihem store. In kam pojdejo klerikalni backi? Zmešalo se jim bo v glavi, ker ne bo enotnega pastirja, in morali se bodo z glavo v zid zaleteli in si jo razbiti, kajti za njih neumno bučo ne bo drugega ostalo.

In oni možje in kmetje, ki so napredni, ki so ohranili svojo pamet in možgane, bodo imeli največje zadoščenje, kajti uresničilo se bo, kar so vedno govorili, da so namreč klerikalni voditelji največji sebičnejši, ki le v svojo korist in v dosego svojih častihlepnih in materialnih ciljev delajo in se hlinijo za vero in za križ. Takrat bodo ti možje pokazali, kje je prava vera in kje poštenje in pravica.

Ta trenotek ni več tako daleč!

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

S tužnega Balkana.

Pregled bojev.

Sedanja bratomorna vojna med Bolgari in Srbi na eni ter Grki na drugi strani, je še hujša, kakor je bila poprej s Turki. Če pogledamo na zemljevid, vidimo, da se bojna črta razteza od Egejskega morja t. j. od Soluna in Kavale noter na sever ob Donavi. Nele v Makedoniji t. j. v prejšnji turški deželi, se vrše boji, ampak ob vsej srbsko - bolgarski meji, torej se je zanesla bojna vihra v srce Balkana. Vsa slovanska javnost se zgraža nad temi boji in obsoja zlasti bolgarske generale, ki so prvi začeli z napadi, ne da bi se poprej napovedala vojna. Ranjencev in mrtvih je še več kakor v vojni s Turki in v Belgradu so že vsa javna poslopja in šole izpremenili v bolnišnice. Zdravnikov zelo primanjkuje in Srbi prosijo, da bi se jim prišlo na pomoč.

Mobilizacija Romunske.

Romunska je mobilizirala svojo vojsko in že stoji pripravljena na bolgarski meji. Bolgari seveda ne morejo proti nji postaviti armade, zato bodo najbrže pustili, da zasede Romunska oni del bolgarskega ozemlja, ki so ga Romuni zadnje čase zahtevali.

Na kateri strani zmagujejo?

Cel teden je bilo težko reči, kje zmagujejo, ker so si vesti zelo nasprotovale. Slovenski listi so dobivali poročila, da Srbi, razen manjših izgub, na vsej črti zmagujejo, dočim so dunajski nemški listi pisali, da so Bolgari zmagoviti, da so na jugu pri Velesu popolnoma porazili eno srbsko divizijo, eno pa obkolili in odrezali. Dalje, da tudi na severu prodirajo v osrčje srbske kraljevine, da bodo zavzeli drugo glavno srbsko mesto Niš in pretrgali železniško in sploh vso zvezo med Belgradom in Skopljem. Pozneje se je pa izkazalo, da so vse te vesti neresnične in da so Srbi in Grki zmagoviti in potisnili Bolgare z velikimi izgubami nazaj. Srbi so zavzeli bolgarski mesti Kočano in Štip. Zadnje vesti z Dunaja pa naravnost pra-

vijo, da se je položaj bolgarske armade znatno poslabšal na makedonskem bojišču. Grško levo krilo se je združilo s srbskim desnim krilom in bolgarska armada generala Ivanova je odrezana od središča in se nahaja v skrajni nevarnosti, da jo združeni Srbi in Grki zajemo.

Ker so se Turki začeli gibati in zopet zbirati armado ob Čataldži, je morala Bolgarska odpoklicati vse bolgarske posadke ob Marmarskem morju.

Bolgarski neuspehi, posledica odstavljenja generala Savova.

V zelo dobro informiranih krogih na Dunaju se potrjujejo vesti, da se je položaj bolgarske armade na vseh frontah silno poslabšal. To je bil tudi vzrok, da je bil odstavljen vrhovni komandant bolgarske armade, general Savov, in je bil imenovan na njegovo mesto za generalisima bolgarske armade general Radko Dimitrijevič. Položaj bolgarske armade je na vseh bojiščih tak, da se pričakuje pri nadaljevanju sovražnosti vsak čas katastrofa.

Bolgari se na vsi črti umičejo.

Četrta bolgarska armada je popolnoma razbita. Včeraj je zavzela Radovište na reki Strumici, kjer je bil sedež bolgarskega glavnega taborišča. Bolgari se brez večjega odpora umikajo na vsi črti in puščajo na bojišču svoje padle častnike in vojake.

Atenska brzojavna agencija javlja: Bolgari so zapustili Kavalo, pristanišče v Kavalskem zalivu, in se umikajo tudi iz Dedeagača.

Na starem srbskem ozemlju ni danes nobenega bolgarskega vojaka več. Napad na Zajčar in na Piroto je bil popolnoma odbit. Pri Vlasini so bile bolgarske čete popolnoma uničene. Srbi so vplenili oddelek mitraljez in ujeli 80 bolgarskih konjenikov.

Avstrijski vojaški krogi o umikanju bolgarske armade.

V vojaških krogih izjavljajo: Ne da se več dvomiti, da se vse tri bolgarske armade, ki jim poveljujejo generali Kovačev, Ivanov in Tošev, na celi črti Petrič-Dumabaja, na drugi strani pa na cesti Kriva Palanka-Kjustendil umikajo. Položaj za Bolgare je tudi med umikanjem skrajno nevaren. Grška armada je prodrla iz ozemlja Doiran-Talinsko jezero preko Belašice planine proti strumskemu okraju in grozi na jugu bolgarski umikalni četi.

Bolgarija prosi za mir.

C. kr. korespondenčni biro na Dunaju javlja v posebni izdaji iz Pariza:

»Agencije Havas« poroča iz Petrograda: Bolgarska vlada izjavlja, da se v svrhu, da prepreči nadaljno prelivanje krvi, popolnoma zaupa Rusiji, da izposluje ustavitve vojnih operacij.

Srbija ostane v svojih zahtevah zmerna.

Uspehi srbskega orožja ne bodo srbske diplomacije zavedli, da bi stavila pre-

tirane zahteve. Srbija neče iz nesreče svoje zaveznice črpati nobenih neprimernih koristi. Tudi po zmagovito končani vojni bo Srbija zahtevala le to, kar je že pred vojno označevala kot svoj življenski interes.

Ruska mobilizira.

Veliki knez Sergej Nikolajevič je dospel semkaj, da inšpicira armado in brodovje. Mobilizacija ruske armade na jugu, jugozapadu in v Besarabiji se potrjuje.

Razgled po svetu

Vlada bo suspendirala ustavo na Češkem.

Kakor znano, se je vlada dogovorila s cesarskim namestnikom Thunom, dr. Kramarjem in Lobkovicem, da suspendira ustavo na Češkem in mesto deželnega odbora sestavi upravno komisijo 9 oseb, kjer bi imeli Čehi le tri glasove. Ker so pa mladočehi preko Kramarja sklenili, da mladočeška deželna odbornika ne smeta resignirati in agrarci so ravno tako storili — je bila namera vlade preprečena. Toda vlada se ne da ustrašiti. Sklenila je po razgovoru s Thunom, da vseeno imenuje upravno komisijo, ki bo dolgega trajanja, ker hoče vlada rešiti nekaj perečih zadev češko - nemških pogajanj, brez ozira na češke stranke. Poskusila pa bo še preje napraviti program za kratko sejo deželnega odbora. Upravno komisijo imenuje takoj, kakor hitro bodo izčrpane deželne finance.

Volitve na Moravskem.

Pri deželnozborskih volitvah na Moravskem so dosegle vse češke stranke 75 mandatov, torej jim manjka do absolutne večine v deželnem zboru samo še en mandat.

Slovenija

s Iz seje deželnega odbora dne 7. julija t. l. Deželni glavar poroča, da se vrši v kratkem interministerijalna konferenca v svrhu razgovora glede uporabe melioracijskega fonda za vodovodne naprave na Kranjskem. Konferenca se udeleži v imenu deželnega odbora kranjskega deželni glavar. — Stavbnemu uradu se naroči, predložiti projekte glede poprave, oziroma preložitve ceste Šmarjeta - Zbure. — Za vodovod v Št. Lambertu se dovoli 30% deželna podpora. — Dovolijo se razne podpore. — Imenovanje Josipa Gogala definitivnim učiteljem na slovenski trgovski šoli v Ljubljani se potrjuje. — 1% zavarovalnični prispevek v gasilski fond se porabi za zavarovanje ponesrečenih gasilcev — in sicer le onih, ki so člani društev, katera pripadajo k oficijalni, od deželnega odbora potrjeni Zvezi. (Z večino

glasov!) — Sploh pa se vprašanje glede načina in oblike zavarovanja samega proučava nadalje in se imajo rezultati tega proučavanja zopet predložiti deželnemu odboru v posvetovanje. — Na zadevno interpelacijo narodno - naprednega odbornika, kojemu se pridruži tudi grof Barbo, izjavi deželni glavar, da bo proučil vprašanje, kako naj je deželnim odbornikom vsak čas omogočen in urejen pristop in vpogled v vse posamezne uradne agende dežel. odbora. — O tem bo deželni glavar svoječasno poročal.

s **Vnebovpijoča nesramnost.** Klerikalni deželni odborniki so sklenili, da se iz 1% prispevka, ki ga dajo zavarovalnice v gasilski zaklad, zavarujejo ponesrečeni gasilci. Toda krivični deželni odbor je sklenil, da se bodo zavarovali samo oni gasilci, ki so člani klerikalne gasilske zveze. — Ta sklep je protizakonit, ker deželni zakon določa, da je porabiti 1% prispevek za zavarovanje ali za podporo ponesrečenih gasilcev, brez ozira, pri kateri zvezi so ti gasilci. Pa ne glede na to, je ta sklep naravnost nečloveška šuftarija. Gasilec, ki se pri gašenju ognja ali reševanju ljudi ponesreči, naj ne dobi podpore, če ni njegovo društvo član klerikalne zveze. To ni več barbarsko in neusmiljeno, kaj takega morejo le hudiči odobravati. Če bi ne bili gasilci ljudje, bi vse skupaj pustili in gasiti naj bi hodili Šusteršič, Lampe, Pegan in Zajec. Take šlovekoljube imajo klerikalci za voditelje!

s **Zaupnice na komando!** V rokah imamo original zaupnic, ki se iz Ljubljane pošiljajo županstvu na deželi, da jih ti sprejmejo v občinskih sejah. Na posebnem listu je tiskano besedilo zaupnice, kot spremno pismo je pa priložen poziv v naslednjih besedah: »Občine, na noge za čast našega ljubljenskega deželnega glavarja!!! Ne proti ženski — zato se niti ne zmenimo — temveč zoper slovensko časopisje, ki se da izrabiti kakor prostitutka za take namene — tudi ne za osebo — temveč za demonstracijo, za stranko. — Anton Belec, župan.« — Torej šentviški župan je dal svoje ime, no, saj njega porabijo klerikalci za vsako nečedno stvar. Tukaj vidimo, koliko so vredne te zaupnice, katere morajo občine na komando sklepati. Ali ni sram, v dno duše sram onih ljudi, ki glasujejo za kaj takega, dokler na deželnem glavarju leži toliko očitanj in madežev? V Kandiji so tudi klerikalci, ampak so bili toliko možati, da se niso dali komandirati, ko se jim je to na komando iz Ljubljane predlagalo. Toda drugod? Backi, backi!

s **V Kandiji pri Novem mestu dr. Šusteršič ni dobil zaupnice!** Kakor drugam, je prišlo tudi v Kandijo povelje, da sklene občinski svet zaupnico dr. Šusteršiču. Večina kimavcev je bila za to, vendar se je par odbornikov upiralo temu, češ, če je dr. Šusteršič nedolžen, bo tožil, če pa ni, je pa brezmiselno in bedasto, izrekati ta-

kemu človeku zaupnice. Ker torej ni šlo soglasno, je župan Štembur poklical dr. Pegana iz Ljubljane, da bi ta uporne odbornike pridobil za zaupnico. V nedeljo je bila seja, toda vse prigovarjanje ni ničesar pomagalo; nekateri odborniki so naravnost povedali, da ne marajo glasovati na komando za zaupnico človeku, ki mora svoje obrekovalce poprej tirati pred sodišče, potem se sme šele obsojati žaljivo pisarjenje po listih. Ker je kandijska občina ena največjih na Kranjskem, mora seveda klerikalce silno boleti, da se tukaj ni sklenila zaupnica. Tudi slavni dr. Pegan ni nič opravil, oditi je moral z dolgim nosom. — Nam je vse eno, ali bi se zaupnica tudi v Kandiji sklenila, ali ne, kajti te zaupnice nimajo prav nobene vrednosti in so, kar smo že zadnjič rekli, le dokaz omejene pameti dotičnih, ki jih sklenejo. Zato se nam pa čudno zdi, da se vendar najdejo med klerikalci ljudje, ki časih z lastno pametjo mislijo. No, taki ljudje ne morejo biti pravi klerikalci, kajti pošteni, nesebični ljudje, ki z lastno glavo mislijo, ne spadajo v klerikalno družbo, kjer so ali le koritarji, ali pa backi.

s **Kamila Theimer** je v „Slov. Narodu“ od srede zopet priobčila dolgo pismo, v katerem napoveduje dr. Šušteršiču, da igra zdaj zadnje dejanje na Kranjskem, da je že dospel na Kalvarijo in da se mu bliža politični konec. Pristaši lastne stranke ga bodo pustili na cedilu in ga žrtvovali, da ohranijo stranko poloma. To pismo je nad vse zanimivo in priporočamo našim čitateljem, naj ga bero in si kupijo dotični „Narod“, ker nam v listu primanjkuje prostora, da bi ga mogli priobčiti.

s **Cvetlični dan v Ljubljani dne 6. t. m.** je donesel naši prekornisti Ciril-Metodovi družbi znesek 3960 K 83 vin. Tudi drugod so bili cvetlični dnevi, toda razen Zagorja uspeh še ni znan. Kakor poročamo na drugem mestu, se je v Zagorju nabral jako znaten znesek. Vsa čast rodoljubom!

s **»Slovenska Straža«** podpira klerikalno časopisje. Na Goriškem so se sprli klerikalci med seboj in med klerikalnima listoma »Gorico« in »Novim Časom« se je razvila huda peresna vojska. »Gorica« piše sedaj, da podpira »Slovenska Straža« »Novi Čas« in dostavlja, da bi bilo bolje, ko bi »Slovenska Straža« dajala ta denar raje za slovenske šole ob meji. Na Štajerskem vladajo enake razmere. Javna tajnost je, da podpira »Slovenska Straža« mariborske klerikalne liste — oblika te podpore je pač postranska stvar. In potem pa hodijo »stražarji« okoli — narodnih ljudi in prosjačijo za darove »v obrambne namene«. Obrambni so ti nameni že, pa brani se samo politikujočo duhovščino, ne pa slovenskega naroda proti ponemčevanju. Zato veljaj geslo: Zaprite denarnice pred nabiralci za »Sloven. Stražo«!

s **Na pomoč balkanskim ranjencem** so se odpeljali slovenski zdravniki gg. vladni svetnik dr. E. Šlaimer, dr. Ivan

Oražen, dr. Mirko Černič in dr. Anton Lavrič. Šli so vsi v Belgrad, kajti Srbom zelo primanjkuje zdravnikov, ranjencev je pa skoro še več, kakor v vojni s Turki in Albanci.

s **Prepoved orožja.** V zadnjem času so se vsled neprevidnega ravnanja s strelnim orožjem po nedoraslih osebah ponovno pripetile težke nesreče. Da se taki prigodki zabranijo, je deželna vlada otrokom in nedoraslim osebam do 16. leta brez izjeme posest strelnega orožja in streliva prepovedala, izvzemši slučaje, v katerih se morejo izkazati z orožnim listom, glaseč se na dotično ime in na dotično orožje. Prestopke te prepovedi bo kaznovalo sodišče.

s **Avtomobilske potovalne skupine.** Kakor poroča ministrstvo za javna dela, v čegar delokrog spada tudi pospeševanje tuiskega prometa, se je pri inozemskih premožnih krogih vdomačil nov način potovanja. Mesto po železnicah, prirejajo časih cele družbe daljša potovanja v lastnih, nalašč v to svrhu prirejenih avtomobilih. Ker nameravajo take družbe potovati tudi po avstrijskih deželah in pride radi svojih krasot gotovo tudi naša ožja domovina v poštev, opozarjamo prebivalstvo, naj ne dela takim potnikom nobenih neprilik, temveč jim gre kolikor največ mogoče na roko. V drugih deželah oblastva in prebivalci kar tekmujejo, kdo bo takim potovalcem bolj ustrezal, in imajo prebivalci od tega tudi precej gmotnih koristi. Saj puščajo ljudje, ki si lahko privoščijo tak neprimerno drag način potovanja v deželi lepe vsote denarja.

s **Avstrijski državljani,** ki so si svoječasno v nemški državi pridobili pravico do kake nezgodne, invalidne ali starostne rente, katere pa vsled svoje odsotnosti iz nemške države nič več ne uživajo, imajo po novem nemškem zakonu iz leta 1911. pravico do nadaljnjega uživanja označenih rent. Izvzeti so oni, ki so morali zapustiti nemško državo vsled kake kazenske obsodbe. Natančnejše je razvidno iz razglasa, nabitega na deski pri mestnem magistratu.

s **»Domače Ognjišče«**, list za starše in vzgojevalce slovenske mladine, prinaša v svoji 6. številki lepo zanimivo vsebino. J. D. Odlomek iz domače vzgoje. — Duševna vzgoja. — Domači zdravnik. — Dopisi. — Listek. — Ta list je tako poceni (2 K 50 vin. za vse leto) in tako bogat, da bi se morali nanj naročiti vsi, ki jim je mar vzgoja slovenske mladine.

s **Politično najmočnejši narodi** so tisti, ki imajo najbolj razvito industrijo: Angleži, Francozi, Američani, Nemci. Mi Slovani jih v tem oziru seveda ne dosežemo, že celo ne mi Slovenci! Zato pa moramo tem bolj podpirati domačo industrijo, da se čim lepše razvije. Imamo na primer Kolinsko tovarno kavnih primesi, ki je eno naših najlepših domačih podjetij; dolžnost vsakega Slovenca je, da propa-

gira povsod izdelke tega podjetja, ki glede kakovosti prekašajo druge tovrstne izdelke, dolžnost vsake slovenske gospodinjice je, kupovati edinole izvrstno Kolinsko kavno primes, edini domači kavni prdatek. — Pazite pri nakupovanju dobro na varstveno znamko »Sokol«!

o Ljubljanska okolica o

lj **Šent Vid nad Ljubljano.** Župnik Zabret. — Lepa Vovkova Marička. — Župnišče. Vsak Šentvidčan ve, da človek, kakoršen je gosp. Vovk že na zunaj namreč človek s tako ogromnim čikom in rdečim nosom, in ki je pred nedavnim časom še tako naravnost nesramno udrihal ob vsaki priliki po farjih (izraz far je rabil Vovk pri pogovoru o duhovnikih), ne more biti tako kavalirskemu župniku kot je Zabret, simpatičen. Toda Zabret je vseeno prav pogosto, da, celo prepogosto zahajal k Vovkovim. Držala mu je vsaka pot čez Vovkovo dvorišče bodisi, da je šel v cerkev maševati ali pa od maše, tako, da so se ljudje povpraševali, kaj neki to pomeni. Pri določitvi stavbišča nove šole so šentviški naprednjaki Zabretu prav imenitno zmešali štreto, t. j., da se ni na predragi in premajhni Vovkovini sezidala krasna in obširna nova šola. Kavalir Zabret pa težko gleda pred župniščem Vovkovo podrtijo. Da bi jo on sam kupil, se mu zdi preveč riskantna stvar. To je umela prav dobro lepa Vovkova Marička. (O priliki svatbe nekega novega mašnika ji je rekel Zabret v pozni uri: Ti Marička, ne smeš sama domov, ker si preveč lepa, da se kaj ne zgodi.) Ta je baje s svojim nežnim jezičkom precej pripomogla g. župniku, da se je izvršila kupčija za Vovkovino. Da pa je bilo to mogoče, so klerikalci iz starega odbora vrgli gg. Vodnika, Zaločarja in dr. ter pokupili značaje po 70 kron, ki so z njim volili, in tako so prišli v odbor možje, ki trobijo v Zabretov rog. Izvolili so tedaj v odbor tudi Dleskovga ata in posestnika Janč Janeza iz Vižmarjev, za katerega hčer se je izdal ubožni list, da so narasli oskrbni bolniški stroški v deželni bolnici v okroglem znesku na 130 kron — poravnali, ter nekaj prav mladih, v občinski upravi še neizkušenih, sicer lahko poštenih posestnikov. Tako je tedaj sklenil občinski odbor z Vovkom za župnišče kupčijo, katero bode več rodov plačevalo. Iz tega tedaj sledi, da bi človek, kakoršen je Dleskov ata iz Poljan ali pa Janč Janez iz Vižmarjev, zamogla proti Zabretovi volji glasovati in če je to tudi proti svoji vesti in v škodo davkoplačevalcev. Čudno ni, če se vidijo župnikove slike z nežnim spolom v objemu, ker tako pogosto obiskuje razne hiše kakor n. pr. Vovkovo v Št. Vidu. — Prihodnjič, kako so preč. g. Zabret neki mladi in brhki marinarici Miklavževa jabolka nosili.

lj **Št. Vid nad Ljubljano.** Vera in denar. Tudi pri nas se vidi, da se Kristusovo kra-

ljestvo, ki po njegovem izreku ni od tega sveta, kjer vlada krivični mamon, denar, po njegovih naslednikih čimdalje bolj preseljuje iz nebeških višin med nas uboge zemljane. Namestniki Kristusovi so namreč pozabili njegov nauk, pozabili tudi na Kristusovo trpljenje, katerega vsako leto samo enkrat čitajo vernikom, želijo si pa Judeževe denarnice, so si ustanovili svojo hranilnico, kjer shranjujejo in preštevajo denar vernih marinarij in pobožnih občinskih očetov. Tu vodijo natančni pregled blagajniškega stanja župljanov, veliko bolj kot v zadevi njih dušnega stanja. Tako na primer, če je potreba krstov, obiska bolnikov ali pogrebov, pogosto ni na razpolago duhovnika. Če pa kaka stranka sprejme svoto denarja, že so ji za petami in jo obdelujejo na vse dopustne in nedopustne načine, da ja gotovo njim vloži denar. Strahovanje s peklom tu pozabijo, pač pa obrekujejo druge denarne zavode, samo da svoj namen dosežejo. Prenesli so torej svoje delovanje. Namesto Kristusovega nauka sprejeli so Judežovo mošnjo. Pa še to jim ne zadostuje. Gredo še dalje, in v denarnem zavodu si prikrajšujejo tudi obrestno mero. Čuje se, da zaupani denar požira neko falitno podjetje, ki se ne more rešiti s stotisočaki, ker še vozni avtomobilov nima plačanih. Lajiki, katere imajo v zavodu kot načelstvo, oziroma nadzorstvo, pa pravijo, da v poslovanje niti vpregleda nimajo, v letnih poročilih pa pravijo, da je denar plodonosno naložen. Naša dolžnost ni preiskovati resničnosti ljudske sodbe, ker pregovor pravi: Ljudski glas, božji glas. Rečemo pa: Judež se je obesil, Drole zastrupil, sedanjim dušnim pastirjem pa ni treba drugega kot preseliti se v drugo faro in vsi grehi so jim odpuščeni, ker niso odgovorni nerazsodni masi. Vest in večno življenje jim pa niti ne pride na mar. Kje je torej pomoč? Edino v izobrazbi! Ljudstvo, zavedaj se, čitaj in misli z lastno glavo, spoštuj in spolnui nauk Kristusov in hitro boš prišlo do spoznanja, ločiti denar od vere. Tedaj se bodo pa morda tudi duhovniki vrnili k svojemu poklicu.

o Dolenjske novice o

d Bučka. Pred volitvami. Polnih 18 mesecev bijemo že hud boj zaradi občinskih volitev pri nas; kajti Komljanec, županov jerob, je vedno stavil pravici take ovire nasproti, da smo bili primorani se takim sleparijam ustaviti. V tem listu smo zadnje čase vse opisali, kaj nas čaka, če bi se zgodilo, da dobi Komljanec zopet občino v roke in kako pride farovž na nas za plačevati. Pojasnili smo pa tudi, kako misli Komljanec s pomočjo novega odbora narediti vodovod za 242.000 K in to na naše stroške. V ta namen je sestavil za novi odbor take moše, ki mu bodo zopet zvesto kimali in ki bodo vse storili, kar bo Komljanec predlagal. Da, celo sam hoče biti kandidat in tudi njegovo ime se blišči

na kandidatni listi, das ne plača niti vinarja davka, ki je obč. dokladam podvržen. Prihodnji četrtek, dne 17. julija bodo, kakor že znano, volitve. Ta dan se bo nam kmetom odločila usoda za celo naše življenje. Po pravici vam rečem, ako zmagga Komljanec, smo uničeni mi in naši potomci. Potrudite se vsi do zadnjega moža in pridite vsi ob 9. dopoldne na volišče, da zasedemo prvi prostor. Pa tudi vzdržati nam je toliko časa na volišču, da bo zadnji mož volil. Kdor bo ob 12. opoldne na volišču in ni še volil, bo smel še po 12. uri voliti, drugače pa ne. Dragi moše, sosede! Ne dajte se zloglasnemu bahaču Komljancu zapeljati in ne volite ljudi, katere on priporoča. Volite rajši moše, ki ne bodo za Komljancem slepo capljali in ki ne bodo pred njim nosili klobuk v rokah in ki ne bodo nikdar dovolili, da bi moral kmet farovž plačevati. Tudi ne bodo nikdar dovolili, da bi Komljanec za vodovod jemal denar na posodo in nam grozno breme za 60 let napravil. Ti se ne bodo nikdar pokorili farškim zahevam ter bodo delali le za skupni občni blagor cele občine. Ti se bodo potrudili, preskrbeti občini vir novih dohodkov, da se bodo doklade zmanjšale. Take moše volite, takim možem oddajte v četrtek, dne 17. julija svoje glasove. Da ne bodo glasovnice neveljavne, vprašajte one moše, ki so največ storili, da so bile zadnje sleparske volitve razveljavljene. Vsak izmed teh bo rad dal potrebna pojasnila in rad napisal kandidate. Glasovnic pa nikar ne dajajte klerikalcem v roke in jih nikar ne pokažite, še manj pa dati podpisati. Če bi pa slučajno Vais, Golob, Kolar, Kočevareček, ali pa Komljanec sam od katerega zahteval, naj pokaže, kako ima napisano, naj nikar ne pokaže, zakaj dotični so za vse zreli in bi pri pregledovanju glasovnice lahko zamenjali s klerikalnimi. Pomislite tedaj, da je to v vašem interesu, koga boste volili. Če bomo vsi kakor en mož prišli na volišče in vsi kakor en mož enako volili, se nam ni treba bati, da bi naši nasprotniki zmagali. Ako boste pa z nasprotniki volili, potem se že vnaprej ve, kaj se bo zgodilo z občino. Če Komljanec zmaga, pojdejo v par letih t. j. predno poteče doba županovanja, naši grunti na boben, zakaj farovž in pa vodovod bosta požrla nas in naše kmetije. Ravnajte se torej pri volitvah po teh navodilih, sicer bo prepozno in boste morali svojo zmoto krvavo obžalovati. Na svidenje pri volitvah!

d Stara Bučka pri Skocjanu. Strela je v noči med 7. in 8. t. m. v Stari Bučki pri Škocijanu udarila v pod posestnika Mirka Heržine. Pod je pogorel do tal. Pogorelo je tudi mnogo sena in še lanske slame. Krito je bilo z opeko. Zavarovan je za neznatno vsoto.

d Bučka. V ponedeljek je strela udarila v lišo Franceta Zupančiča na Mali Hubanji. Ker je streha z opeho krita, se ni užgala, pač pa je ženo oplahnilo. Ženo

vijejo zdaj grozni krči, najbrž vsled strahu in ni upanja, da okreva, ker se nič ne zave. Tukaj vsak dan dežuje in grmi. Letina, ki je lepo kazala, posebno žita, ne more zoreti. Prihodnji teden je zadnji čas ajdove setve. Toda kako, ker žita ne bodo še vsled vednega deževja v 14 dneh zrela.

d Iz Mokronoga. Neki znani blagoslovljeni duhovnik, ki se kaj rad prikupuje višji oblasti, je pred nekaj dnevi pričel razpošiljati anonimna pisma. Nemec pravi: Der grösste Schuft im ganzen Land, dass ist und bleibt der Denunziant. Anonimni pismi sta sprejela dva gospoda, ker nosita vsled hude vročine bolj odkrite ovratnike od srajc, kar je običajno in nepohujljivo. V pismih je tudi priložil znamko, naj si dotičnik kupi gumbe. Res radodaren je ta gospod, a poleg tega grozen bedak. V taki vročini, kakor jo imamo, ne bo prav gotovo nihče sveta iskal pri duhovni posodi, ki itak ve, da se je sploh ne jemlje v poštev. Ako pa imate kaj odveč denarja, podpirajte raje svoje sorodnike, ki so v jako kritičnem položaju in pustite druge v miru. Mogoče, da bo potreba tamkaj še toliko gumbov, da bo premajhna farovška bisaga. Sploh pa, kakor rečeno, s podpisom na dan, ker sicer ostanete, kar smo zgoraj rekli. Želeli bi vam, da pometate pred svojim pragom, ker je gnoja od vaše strani toliko nakupčenega, da ga bomo morali odkladati, duh pa bo došel preko hribov in dolin do knezoškofijskega ordinarijata.

d Iz Št. Ruperta na Dolenjskem. Letina tukaj slabo kaže; spomladi je bila suša in sedaj vedni dež. Kmet žalostno pričakuje izida letine. Delavske moči mu primanjkujejo, kajti vse je šlo v Ameriko. — Na Zgornjih Jesenicah je novorojeno dete 14 dni staro in še do sedaj ne krščeno. Boter, poštenjak od nog do glave, posestnik in naročnik »Slovenskega Doma« ni sprejet od župnika kot tak. Njegovo ženo kot botro bi župnik vzel, toda žena je možu pokorna, ker je rekel: Če jaz nisem sprejet za botra, ti kot moja žena tudi ne boš za botro! Oče od otroka noče iskati drugih botrov. Pravi, če je bil ta dober za prejšnje dete in še za mnogo drugih, mora biti tudi za to dete. Izid te nezaslišnosti vam že sporočim, gospod urednik. Ljudje pravijo, naj ostane dete brez krsta, potem bi ostal Žid. Ker so pa Židje bogati, bo mogoče tudi to dete, drugi smo itak vsi reveži in beda vlada med nami. Najhujši sovražnik »Slovenskega Doma« je kaplan Štrajhar v Št. Rupertu, kar število naročnikov cele fare mu je znano. Grozno jih sovraži. S tem pa ne bo naredil nobene kvare, gospodaril jih pa tudi ne bo, naj mu le še vedno v naprej glas na ušesa doni. Še premalo vas je, da bi nas zmagali. V Št. Janžu so imeli v nedeljo čuki svoj shod. Videli smo po naši dolini voziti avtomobil. Šel je sem in tja in zopet nazaj. Pravijo, da so se vozili gospodje od dežel-

nega odbora. Kaj hočemo, vse pride, vse mine. Kmet, ti pa glej, koga boš volil prihodnje leto. Z gosp. kaplanom Štrajharjem se pa malu zopet vidimo v »Slovenskem Domu«.

d Z Dolenjskega. Malo se ozirajo drugi na nas kmete. Različne bolezni nastopajo že več mesecev in se pojavljajo zdaj tu, zdaj tam in za zdravniško pomoč je tako slabo skrbjeno. Kjer bi imeli biti trije zdravniki, je eden. Premislite, cel žužemberški okraj je brez zdravnika. Res je, da prihaja topliški gospod zdravnik, toda naj li bolniki čakajo cele dneve na pomoč, ki je časih takoj potrebna. Topliški zdravnik ima pa že svoje okrožje veliko in je posebno v kopališni sezoni potreben doma. Tu bi bilo hvaležno delo za gotove poslance, ki brezdelno lazijo okoli ter hodijo uganjat »visoko politiko« po Dolenjskem ter sortirat liberalce in klerikalce. — Roža.

d Iz Brusnic pri Novem mestu. Pretečeno nedeljo se je vršilo pri nas slovesno blagoslovljenje nove gasilne brizgalne. K tej slovesnosti so bila povabljeni tudi sosednja gasilna društva, a udeležba ni bila obilna, ker so poslali nekatera društva le par zastopnikov. Sploh pa niso gasilci zapuili, kajti slutili so, da se jih bo nagovarjalo za pristop k kranjski Zvezi. In res, komaj so se zbrala skupaj razna društva, je pričel agitirati za prestop širokoustni in slaboglasni Rakoše iz Valte vasi. A slabo je naletel. Zvedel je take, da mu je šumelo po ušesih, in je bil nemalo presenečen. Povedalo se mu je v brk, da so gasilna društva nepolitična društva, a on hoče vpletati strankarstvo. Nazadnje je pričel groziti, da ne bodo dobila gasilna društva podpore, ako ne prestopijo h kranjski Zvezi. Dobro, se mu je reklo, ako se ne bo podpora pravično delila, vedlo se bo za lopove ter ž njimi svoječasno obračunalo. Razkolniki ne postanemo! V svojem nagovoru je kazal na obleko naših brusniških gasilcev, češ, ta je edina prava, a druga ne. Narejena je po najnovejšem klerikalnem kroju in popolnoma podobna arestantovski; treba bi bilo edino še jetniškega paznika. — Med govorniki je bil celo frančiškan iz Novega mesta. Gotovo pričakuje kake višje šarže pri novi Zvezi na katoliški podlagi, in lepo bi mu pristojala svitla čelada. Brezdvomno ima veliko vajo v gašenju žeje. — Ako še omenimo, da je igrala pri tej slovesnosti slavna godba Orlov iz Št. Jerneja tako milo, da je padla neka ženska v omedlevico in da je pridrdral neizogibni deželni avtomobil, ki je vzel v najem vse dolenjske ceste, smo povedali vse.

Opazovalec.

d Iz Ribnice se nam poroča: Velikanski boj, hujši nego oni med Srbi in Bolgari, se vrše med »Domoljubom« in ameriškimi »Glasom Naroda«. Vojskovodja »Domoljubov« je ribniški kaplan Rakovec. Kdor je čital »Domoljuba« z dne 5. junija t. l., temu se ne bo čudno zdelo, da je

»Glas Naroda« v številki z dne 21. junija t. l. s tako resno strogostjo nastopil za čast naših Amerikancev, katerim očita naš kaplan — mimo grede povedano jako nestopen in zagrizen človek — da hodijo možje lumpat v Ameriko, fantje, da se izognejo vojaški dolžnosti in dekleta, katerih nobeden doma ne mara, da se omože s komursibodi. — Da na take obdolžitve ni mogel ostati tiho, list, ki je takorekoč glasilo vseh ameriških Slovencev, ni čudno, in priznati moramo, da se mu je obramba izborna obnesla. Kot odgovor na stavek »Domoljuba«: Kaj porečete k temu, da je šla dekle iz Marijine družbe pred 2 leti v Ameriko, se tam poročila, zopet moža zapustila in zdaj živi v divjem zakonu z drugimi? prinaša »Glas Naroda« ta-le stavek: »Torej dekle iz Marijine družbe! Potem pač ni čuda, da se je tako zgodilo!« Tedaj lepa vzgoja v Marijini družbi! Kaplan jo je dobil po ravno isti poti nazaj. Kako policijsko nadzorstvo sploh izvaja ta kaplan nad našimi farani, se ne da popisati, in bomo, če ne bo odnehal, prišli z raznimi posameznimi slučaji na dan. Trn v peti je temu posebno Sokolstvo, katerega ne more prenašati. Otroke odvrča od Sokolstva s tem, da jim pripoveduje, Sokoli so antikristi, ne hodite v njih bližino. Povod k temu odvrčanju mu daje župni zlet sokolske župe Ljubljana I., ki se vrši dne 20. t. m. v Ribnici, in ki bo, po pripravih sodeč, velika manifestacija sokolske misli. Ker je pa Sokolstvo priljubljeno v našem kraju sploh, ne bo uspelo rovanje kaplana, kateremu želi vsa fara povišanje, magari za jezuitskega generala, samo da se ga rešimo. Dosedaj so bile vse sokolske prireditve v Ribnici obiskane mnogobrojno in se jih je udeleževalo tudi naše ljudstvo, ki samo sprevideva, da je vsa gonja proti Sokolstvu samo mrena na oči ljudstva, ki naj mu brani gledati, kje je pošteno narodno delo in kje je hinavščina. Da temu ni bilo vselej tako, naj omenimo, da se je tudi že na neki novi maši v Ribnici, po nekem duhovniku, nabiralo za ribniškega Sokola. In od tedaj se naš Sokol v ničemer ni oddaljil od cilja, ki mu je bil takrat vodilo, in ta je: Svoboda, enakost, bratstvo! Ni čuda, da pride »Glas Naroda« do zaključka, da je pisec »Domoljubovega« članka neizkušen človek omejenega obzorja.

d Sv. Gora nad Litijo. Pri nas je taka navada, da moramo posestniki dati fajmoštru vsak po en voz drv. Neki kmet iz Raven je oni dan pripeljal težko naložen voz drv, toda župnik mu je rekel: To je premalo. — Nato je kmet odgovoril: Deset let že vozim sem drva, pa mi še noben župnik ni rekel, da premalo pripeljem. — Ker kmet težko govori, se mu je jezik zaletel, da je pristavil: za vas pa nikoli dosti. — Fajmošter je pa besedo obrnil, češ, da je rekel, da nima nikoli dosti in je kmeta tožil v Litiji pri sodišču. Da bi pa kmeta bolj udrl in oškodoval, je najel v

Ljubljani advokata. Dne 27. junija letos je bil kmet obsojen na 10 K globe in je moral tudi farovski kuharici plačati pričnine 3 K. Iz Ljubljane bo pa od advokata za povrh dobil še masten račun. Možje, bodite previdni, kadar govorite z duhovniki, sicer vam bodo še kožo odrli.

o Gorenjske novice o

g Iz Moravske doline. Moravskim klerikalcem ne da miru sitna žilica. Ker smo jih pustili pri miru, smo mislili, da bo konec, toda še vedno otrsajo jezik v lažnjivi cunji, ki se zove »Domoljub«. Dobro bi bilo, da bi jim pek jeziček prepekel, ker je predolg. Lagali so, koliko škode je napravil črv, ter prosili za podpore, ki jo bodo tudi dobili. Čeprav imajo denar v hranilnici, vendar pridno fehtajo za katoliški shod in za druge bisage. — V Češnjicah so delali vodovod in se v »Domoljubu« bahali, koliko vode bodo imeli. Še Kamilin gost dr. Krek, ki so ga žabe klicale krrek, krrek, je prišel na obisk tiste čase, ko je bežal pred Kamilo in se skril. Kljub temu pa vodovod noče dajati vedno vode in je zdaj že tri tedne ni bilo. Zato so šli v Moravče po dolgo debelo žico, da bodo z njo žabo izvrtali iz vodovoda. Voda pa vseeno ni hotela teči. Podporo bodo pa dobili za suh vodovod, če so prav premožni gospodarji.

Žabe so ragljale,
so Kreka priklicale;
klerikalci b'li veseli,
ko so Kreka spet imeli.

o Notranjske novice o

n Otvoritev avtomobilne poštne zveze Postojna-Gorica. V petek sta prišla nova avtomobilna omnibusa z Dunaja po cesti v Postojno, kjer sta se v novi garaži ustavila, da smo si jih lahko ogledali, saj je bil vsak radoveden, kakšna je nova pošta. Oprema je zelo elegantna, prostora je za 20 sedežev, ki so tapcirani s plišem, tako, da je vožnja zelo prijetna in brez običajnega tresenja. Okoli 5. ure popoldne so odšli iz Postojne proti Gorici. Ljudstvo jih je po celi progi živahno pozdravljalo in ljudje po polju so dolgo gledali za kolesom, ki se je brzo pomikal naprej. Vožnja je naravnost krasna. Iz Postojne pelje cesta po lepi Pivški dolini pod vznožje Nanosa, krene pri Razdrtem proti solnčnati južni Vipavski dolini. Peljemo se strmo navzdol med vinogradi ter dospemo v Št. Vid, Vipavo in Ajdovščino. Tu je meja med Kranjsko in Goriško. Na dalnem potu proti Gorici nas pozdravljajo prijazne vasi, slikovite kamnate hiše, okrašene z oleandri in cipresami. Kmalu smo v Črničah, v Šempasu in potem naš cilj Gorica. Vozni red in drugo bo v kratkem natančno objavljeno. Promet se otvori 16. t. m.

n **Za pogoreice v Stranjah** v postojnskem okraju je ministrstvo nakazalo 1000 kron podpore.

n **Iz občine Dol pri Idriji.** Kakor smo svoječasno poročali, so se vršile pretečno zimo kakor drugod, tudi tukaj volitve zastopnikov v krajne šolske svete. Za šolo v Zavrtaču, ki se nahaja v tukajšnji občini, ima pravico voliti tudi žirovski občinski zastop, ker je nekaj posestnikov v šolanih iz žirovske občine v tukajšnjo šolo. Klerikalni žirovski občinski zastop se je te pravice v polni meri poslužil. In sicer dvakrat. Prvič so vlekli »ta suho«. Ker jim tukajšnji občinski zastop ni pustil voliti, ker niso bili že dve leti plačali nobenega prispevka za šolo v Zavrtaču. Potem ko so zvedeli, da bodo vsled novega zakona še enkrat volitve v krajne šolske svete, so se podvzivali, da je plačalo žirovsko županstvo ves prispevek, ki ga je dolžno plačati in sicer od dveh let skupaj tukajšnjemu krajnemu šolskemu svetu. Tako so se mogli v drugič udeležiti volitve. Ker pa ima žirovska občina 30 odbornikov, dočim jih ima tukajšnja občina Dole le 18, so seveda Žirovci izvolili same pristne klerikalne agitatorje v tukajšnji krajni šolski svet. Jako častno je bilo za žirovske odbornike, da so naši klerikalci poslali v Žiri dve postarni klerikalni ženski, ki sta se vozili s konjem okrog žirovskih odbornikov ter agitirali, naj se udeležijo volitve za krajni šolski svet v Zavrtaču, češ, ako se vi ne udeležite volitve, bodo dolski liberalci zmagali in potem smo vsi pogubljeni. In ti vzor eseslov so z veseljem izpolnili želje teh dveh žensk in upanje naših večnih klerikalnih kandidatov. Zlasti se je postavil znani žirovski odbornik Tine, ki je nasproti nekaterim našim možem razodel mnenje žirovskih odbornikov s tem besedami: Nam ni nič za to, da bi dobre može volili v javne zastope. Če je še tako slab in zanikrn mož, samo da je naše stranke, dober je, mi ga volimo. Ako se pa od strastnega klerikalca to sliši, potem si vsakdo lahko napravi sodbo, kakšne može volijo klerikalci. — Druga zanimivost je ta, da so misliti žirovski odborniki, da jim bode tukajšnje županstvo še potnino plačalo, ker so prišli volit. Vsi odborniki iz Žirov, ki so prišli v tukajšnjo občino k volitvi krajnega šolskega sveta, so se hvalili, da jim bo moralo županstvo v Doleh še potnino plačati. Tine žirovski pa je rekel, da založi rad magari tri stare deseteke, samo da bodo dobili pot plačano. Najbrž so menili ti pravi esesli s tem denarjem napraviti kakšen ples na katoliški podlagi. In ker potnine niso mogli iztožiti, zato pa svetujemo Tinetu, naj on da one tri deseteke, ki bi jih bil rad založil, na razpolago onim, ki so prišli v Dole volit, da se bodo skupno vsaj par ur veselili, čeprav na njegove stroške. Najlepše pa še le sedaj pride! Tukajšnji krajni šolski svet v Zavrtaču je predlagal c. kr. okrajnemu šolskemu svetu za šolskega nadzornika

nekoga, ki vse drugam spada kakor v krajni šolski svet. C. kr. okrajni šolski svet pa je bil toliko previden, da ni imenoval tistega, ki ga je predlagal krajni šolski svet, ampak Urbana Bogataja, ki je bil poprej predsednik šole v Zavrtaču. Mož je pošten in previden. Samo eno napako ima, namreč, da ni klerikalec. Nobenemu niso klerikalci toliko nasprotovali, kar jih je bilo v prejšnjem občinskem zastopu, kakor temu. Zaradi tega so poslali naši klerikalci dve ženski v Žiri vabit žirovske odbornike k volitvi in vprizorili so celo gonjo proti njemu. Sedaj ko je imenovan Bogataj za krajnega šolskega nadzornika in je tako zopet prišel v krajni šolski svet, jih pa zopet silno peče. Proti nekaterim osebam se je izrazil sedanjí šolski predsednik, rekoč: Ves naš trud je bil zaman, da bi Bogataja iz šolskega sveta spravili. Samo toliko je drugače sedaj, da bomo mi morali delati, Bogataj bo pa gospod. — Kaj poreko k temu žirovski odborniki, bomo še poročali.

o Zagorske novice o

zg **Cvetlični dan.** Naše učiteljstvo se je odtegnilo sodelovanju za nabiranje darov v prid slovenski šolski družbi. Ne le samo, da so gospodične in nekateri gospodje se kratko odrekli sodelovanju, šli so še dalje in plašili požrtvovalne gospodične, da so nespametne, če se izpostavljajo javnemu zasmehovanju, ker sploh ne bo nobeden hotel kupiti cvetk v prid Ciril - Metodovi družbi. Prišla pa je nedeljo in ravno v jutru so šle naše gospice s košaricami na cesto in po preteku par ur smo videli skoro vsakega s cvetko v gumbici. Torej z eno besedo: vsak je kupil cvetko in dal po svojih močeh mal dar domovini na altar. Brez hrupa, brez šuma veselice, brez donečih zvokov, brez navdušenja alkohola in brez zabave smo nabrali po vinarjih okroglo **500 kron** za šolsko družbo. Nikdar nimo računali na to vsoto. Ta vsota je nam pokazala ravno pot, pot nadaljnega delovanja. Med ljudstvo naj se gre, med širšo maso, tam razložiti pomen in delovanje in ta širša masa bo s tem postala koristna slovenskemu narodu. Ne pa v zaduhli gotilniški sobi pozno v nočni uri pri kozarcu rujnega vinca v navdušenih govorancah razvijati ideje za širšo maso... Kam pelje taka pot, si lahko vsakdo sam misli. Med narod, med kmeta, med proletarijat in mu pomagat nositi njegovo težko breme ter mu dati lečilo za sklečo rano to naj bo odslej naša naloga! — Požrtvovalnost pri gospodičnih je bila velika. Če bi rekli, ta je bila bolj marljiva kot druga, bi skoro ostalim delali krivico. Naša vrla blagajničarica Berta Müllerjeva, Vera, Minka, Tončka Weinbergerjeva, Poldka Jerinova, Jelka Jesihova, Minka Jazbečeva, Poldka Rovanova, Ivanka Robavsova, Blažičeve in Vida Tauferjeva so nabirale pridno kot čebelice po vinarjih

za Ciril - Metodovo družbo. Žal, da niso hoteli gospodje sodelovati. V celem je komaj šest gospodov sodelovalo in med temi so bili trije železniški uradniki. — Zakaj da so se temu sodelovanju odrekli, nam ni znano. — Torej gospodom, ki so bili nasprotni cvetličnemu dnevu s tem, da se naj gre na cesto, ter se potrkna na vsaka vrata, se bodo gotovo odprle oči — in bodo imeli o nas odslej drugo sodbo. — Brez dela ni jela! Vsem darovalcem in gospodičnam nabiralkam ter gospodom hvala za trud in požrtvovalnost!

zg **Železo - betonski most** še ni izročen javnemu prometu. V torek je bila kolavdacija; ker pa je deževalo in je Medija izvanredno zelo narasla, so preložili obtežilno poskušnjo na prihodnji teden. Radovedni smo v resnici, kdaj bo odprt.

Ostali slovenski kraji

o **Klerikalec obsojen, liberalce oproščen.** Ves pretekli teden se je vršila v Gorič porotna obravnava v zadevi Rozina-Finžgar. Rzsodba se je proglasila v soboto zvečer ali pravzaprav v nedeljo zjutraj. Rozina, o katerem je »Slovenski Dom« že večkrat poudarjal da je pristen klerikalec, je bil obsojen na osem mesečno ječo, a Finžgar, o katerem se je že poprej vedelo, da je poštenjak od nog do glave ter pristaš narodno - napredne stranke, je bil oproščen. To je hud poper za takozvano S. L. S. na Goriškem in to ravno sedaj na pragu volitev. Vse, kar so klerikalni listi o Finžgarju slabega pisali, vse, kar so mu podtikali, je šlo v prazne pene, v prazen nič. Finžgar ni imel druge napake, kakor da je bil predober, prezaupljiv napram klerikalcu Rozini, iz česar zopet lahko povzamemo, da klerikalcu ni zaupati. Rzsodba je povzročila pri narodno - napredni stranki velikansko veselost. Finžgarju se čestita od vseh strani. In splošno mnenje je, da tako priljubljenemu možu se ne bi smel radi te afere niti las skriviti. Radovedni smo kaj ukrene vlada, ki je posebno za učiteljski stan jako natančna. — Kdo se ne spominja afere devinske učiteljice ob otvoritvi »Legine« šole v Devinu ob morju. Dasiravno je bila oproščena vsake krivde, vendar so jo baje suspendirali. Takšna logika je za nas navadne zemljane neumljiva, a na gotovem mestu jo že znajo zasukati. Prav res smo radovedni, potem ko smo videli prvi akt, kako se skonča zadnji akt.

o **Iz Gorice** poročajo neverjetno vest, da je »Novi Čas« pred kratkim pisal, da bi bilo treba na Tolminskem nekaj šol zapreti. Kaj takega pa v današnjih časih ni bilo še slišati. Če bodo torej izvoljeni na Tolminskem novostrujarji, bodo stavili v deželnem zboru predlog, kakršnega svet še ni doživel. To kaže, da so novostrujarji z goriškim nadškofom na čelu vred, ki je »Novi Čas« v pastirskem listu priporočal, strašni sovražniki napredka, izobrazbe in

učiteljstva, ter bi hoteli, da bi ljudstvo ostalo v temi, da bi v motni vodi tem lažje lovili ribe. Može, pokažite tem vašim in vaših otrok sovražnikom hrbet o priliki volitev!

o **Toča v Istri.** Iz Pazina poročajo, da je vladalo tam veliko neurje, ki se je končalo s hudo točo, ki je uničila skoro vse poljske pridelke, posebno pa vinograde. Škodo cenijo sedaj približno na 500.000 do 600.000 K. Toča je padala tudi v drugih krajih Istre, kjer pa nikjer ni bila tako silna kot v Pazinu in okolici. Najhujše je divjala v Št. Petru v gozdu, kjer je napravila čez 200.000 K škode.

LISTEK.

V smrtnem strahu.

(Konec.)

Drugo jutro je prišel Kemal k meni in prinesel petsto kron.

»Za ta znesek,« je rekel, »je bil usodepolni zaboje zavarovan in da ne bo ladijski blagajnik prišel v neprimolike, hočem pri Vas založiti zavarovalno vsoto. Dajte jo blagajniku. Najbrže ne bo nihče zahteval zaboja, ker ga jaz sam kot njegov lastnik ne zahtevam. Za vsak slučaj pa dam ta znesek, ki ga lahko daste podporni blagajni za ponesrečene mornarje.«

Nato je Kemal glasno zaihtel in bil tako razburjen, da se mi je dečko smilil, zlasti, ker sem moral misliti, da je bolan na duši storil grozni sklep.

»Kaj bi se zgodilo, ko bi v zadnjem hipu ne odstranili strašnega zaboja!« je bridko zaklical in se samega sebe obtoževal. »Kako strašen greh bi prevzel nase! Ne morem Vam popisati, kako mi dobro stori, ko se je vse tako srečno izteklo. Danes se mi je v sanjah zopet oče pokazal ter mi dejal, da je zadovoljen z menoj.«

Kljub temu sem Albanca pošteno ozmerjal. Ves skesan in v resničnih solzah mi je prisegal, da niti ne misli nikoli več na tako strahovito dejanje.

No, prišli smo srečno v New York in redkokdaj sem s tako srečnim občutkom stopil na suho kot zdaj.

Kemal se je izkrca, ko se je nama z Bajničem še poprej prav iskreno zahvaljeval ter želel vse blagoslove neba na naju.

Ostali smo osem dni v New Yorku, izložili ter zopet naložili blago.

Ko smo potem odpluli iz pristanišča, mi je Bajnič rekel: »Zdaj pa nimamo nikakega peklenskega stroja na ladji. Strogo sem pazil in tudi mornarjem sem zabijal, da so vsak zaboje preiskali, oziroma poslušali, če je kaj v njem. Ljudem sem povedal, da se misli slep potnik vtihotapiti v zaboje na ladjo.«

»Hvala boru, da je minulo,« sem dejal. »Z blagajnikom je stvar tudi v redu. Priglasil mi je, da zaboje manjka in dal sem mu 500 kron, če bi vendar kdo zahteval zavarovalno vsoto. S tem je torej stvar končana.«

Tudi Bajnič je bil tega mnenja.

Toda oba sva se temeljito zmotila.

Srečno smo dospeli v Trst in ostali osem dni tu. Ves čas sem premišljeval, če bi ne bilo najbolje, da grem k glavnemu ravnatelju naše družbe ter mu povem dogodek o peklenski mašini. Toda spomnil sem se na obljubo, ki sem jo dal Kemal, in tudi vedel nisem, kaj si bo glavni ravnatelj o tem mislil, zato sem raje molčal.

Napolnili smo zopet ladjo z novimi tovari in odpluli v New York. Srečno smo prišli tja in srečno zopet nazaj v Trst.

Komaj sem pa prišel nazaj, sem dobil obvestilo, da želi glavni ravnatelj takoj govoriti z menoj. Ko sem ga poiskal v pisarni, mi je takoj začel živahno pripovedovati.

»Poslušajte, dragi kapitan, nekaj čudnega se je moralo pripetiti z zabojem, ki ste ga na predzadnji vožnji vzeli s seboj v Ameriko in v katerem so bili prav fini strojni deli. Ta zaboje je med potom brez sledu izginil. Bil je zavarovan za 500 kron, amreč pri nas; poleg tega je bil pa zavarovan pri treh angleških, štirih ameriških, pri dveh francoskih in dveh italijanskih transportnih zavarovalnih družbah za take zneske, da morajo te družbe plačati skupaj za izgubljeni zaboje okrog stotisoč kron. Dobil sem tukaj različna vprašanja kjer se me povprašuje, kje naj bi ostal zaboje. Končno nas izgube zavarovalnih družb nič ne brigajo, toda vsa stvar je zelo čudna. Skoro se mi zdi, da mora biti tukaj kakšna goljufija vmes. Jako čudno je vendar, da se zaboje s strojnimi deli zavaruje pri tolikih družbah in za tako visoke zneske, še bolj čudno je pa tudi, da se je ravno ta zaboje izgubil. Od tisoč in tisoč zabojev in drugih tovorov, ki ste jih takrat s parnikom vzeli v Ameriko, so vsi dospeli tja, le ta zaboje je manjkal. Kakšno pojasnilo moramo vendar dati zavarovalnim družbam, sicer pridemo pri njih v jako slab kredit.«

Čim dalje bolj sem se čutil in odpiral usta, ko mi je glavni ravnatelj to pripovedoval. Torej sva šla z Bajničem na lim zvitemu albanskemu goljufu in sva mu še sama pomagala vreči zaboje v morje. Ta pretkani lump je torej za star zaboje, ki ga je zavaroval pri prevožnji, dobil stotisoč kron. Nama je pa natvezil, da je bila peklenska mašina notri, kar vse ni bilo nič res. Žal mi je bilo, da nisem že takoj, ko sem prvič prišel z ladjo nazaj, vsega povedal glavnemu ravnatelju. Najraje bi samemu sebi priložil zaušnico.

»Gospod glavni ravnatelj,« sem rekel, »vse hočem povedati, kako se je zgodilo, toda dovolite poprej, da pokličem svojega

prvega častnika, ki je bil priča vsemu dogodku.«

Kratkomalo, čez dobro uro sva z Bajničem odšla od ravnatelja, ko sva mu natančno povedala ves dogodek s sleparjem.

»Gospod,« je rekel glavni ravnatelj pri slovesu, »jaz bi na vajinem mestu najbrže ravno tako ravnal. Slabo je le to, da moramo vsi molčati o tem, kajti to je naša dolžnost, da obvarujemo družbo škode. Noben človek ne sme izvedeti, da bi se bil lahko peklenski stroj prevažal na naših ladjah, kajti potem ne dobimo več potnikov. Da sta verjela albanskemu sleparju, vama ni zameriti, v takem slučaju bi vsakdo tako storil.«

»Vidite, gospoda,« je končal kapitan Mandič svojo povest, »tako se je sleparju posrečil načrt. Ko sem zopet prišel v New York, sem vprašal pri zavarovalnih družbah in izvedel, da je Kemal že davno dvignil zavarovalni znesek. Prav tako tudi pri drugih družbah. Po sebi je umevno, da je imel slepar pomagače, kajti kakor so mi opisale družbe, so različni ljudje prišli po denar.«

Da sem imel prav glede pomagačev, se je potrdilo pozneje. Bajnič je pol leta potem prestopil k neki italijanski družbi in bil prvi častnik na parniku »Ankona«, ki je vozil med Benetkami in Aleksandrijo. Na neki vožnji se je prigodil ravno tak dogodek, kakor pri meni na »Dubrovniku«. Samo to je bilo, da slepar ni bil Kemal, ampak neki njegov tovariš, ki ni slutil, da se je že vedelo za to sleparijo.

Ta lopov se je na podoben način, kakor Kemal zaupal kapitanu in poslednji je v strašnem strahu prvemu častniku Bajniču razodel stvar. Seveda je ta takoj potolažil kapitana in mu odkril sleparijo. Vendar sta pa ravno tako ravnala ter skrivaj sleparjem spravila zaboje na krov. Toda tu je kapitan energično zahteval, da se zaboje odpre, kar sem žalibog jaz opustil. Pokazalo se je, da je bilo v zaboju staro železo in kamni ter stara ura; razstrelilnih snovi pa ni bilo nič. Albanca so takoj zvezali in zaprli v spodnje ladžine prostore ter ga potem oddali v Aleksandriji angleškemu oblastvom. Bil je potem obsojen v dosmrtno ječo, toda svojih pomočnikov ni izdal.

Vidite, zdaj na stara leta Vam lahko povem ta dogodek, ki me je takrat spravil v tak strah. Še dandanes, ko uživam zasluženi pokoj, se moram časih v sanjah boriti z Albancem in njegovo peklensko mašino.«

Razširjajte „Slovenski Dom“.

Naročajte pri firmah, katere inserirajo v „Slov. Domu“!

Državna obrtna šola v Ljubljani.

Ker vzbuja državna obrtna šola med obrtništvom in občinstvom sploh vedno večje zanimanje in je sedaj čas, ko se morajo starši že odločiti, v kateri zavod pošljejo prihodnje leto svoje otroke, se nam zdi umestno, da informiramo javnost o ustroju tega zavoda.

Prihodnje leto bo obsegala obrtna šola nastopne oddelke: stavbno-obrtno šolo; delovodsko šolo za mehanično-tehnične obrte; delovodsko šolo za elektrotehniko; mojstrsko šolo za stavbno in pohištveno mizarstvo; strokovno šolo za lesno in kamneno kiparstvo; specialne tečaje za obrtnike; javno risarsko in modelirsko šolo; žensko obrtno šolo in strokovni tečaji za izobrazbo učiteljstva na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Stavbno-obrtna šola daje pomočnikom zidarskega, tesarskega in kamnoseškega obrta ono znanje in one spretnosti, ki so podlaga uspešnejšemu delovanju in obrtovanju, in jih tudi usposablja za mojstrske izkušnje. Stavbno-obrtna šola obsega pripravljali tečaj in dva strokovna tečaja, ki trajajo za vsakega navedenih obrtov po pet mesecev (od dne 3. novembra do konca marca). Šola je potemtakem moči dovršiti v treh, odnosno v dveh zimskih tečajih. Pouk je teoretičen (slovenščina, nemščina, spisje, zemljepisje, računstvo, geometrija, naravoslovje, tehnično risanje in projekcijski nauk, prostoročno risanje, gradivoznanstvo, kamenoslovje, stavbarstvo, osnova in oprema poslopij, stavbno risanje, oblikoslovje, strojeznanstvo, obratoslovje, stavbna mehanika, knjigovodstvo, državljanski nauk, higiena v stavbnem obrtu, merstvo) in

praktičen. Za sprejem je treba prosilcu dokazati, da je star 17 let in da se je izučil onega obrta, v katerem se želi dalje izobraževati. Vpisovanje v stavbno-obrtno šolo se vrši v dneh 29., 30. in 31. oktobra.

Stavbno-obrtna šola daje absolutno možnost in polago, da napravijo izpite za zidarskega, tesarskega ali kamnoseškega mojstra; poleg tega skrajša odhodno spričevalo tesarjem in kamnosekom predpisano praktično uporabo za eno leto. Absolventje stavbno-obrtnih šol dobe tudi službe **železniških mojstrov** (poduradnikov) pri c. kr. državnih železnicah. Poštno in telegrafsko ravnateljstvo jih sprejema za **stavbne pomočnike**; ako napravijo potem predpisane teoretične in praktične izpite, lahko dosežejo službo **poštinih oficijantov**.

Delovodska šola za mehanično-tehnične obrte (kovinske obrte) in **delovodska šola za elektrotehniko** pripravljata obiskovalce s sistematičnim poukom za njihov prihodnji poklic, da lahko postanejo samostojni mali obrtniki, delovodje, monterji, strojni risarji i. dr. Učna doba traja dve šolski leti. Pouk je teoretičen (slovenščina, nemščina, spisje, geografija, knjigovodstvo in kalkucija, državljanski nauk, matematika, naravoslovje, tehn. prostoročno risanje, tehn. konstruktivno risanje, projekcijski nauk, projekcijsko risanje, strojno risanje, mehanika, meh. tehnologija, strojeznanstvo, elektrotehnika, merstvo, higiena) in praktičen (vaje v delavnicah). Za sprejem je treba dokazati, da je učenec star 17 let in da se je izučil kakega kovinarskega obrta (ključavničar, kovač, urar i. dr.). Vpisovanje v ta dva oddelka se vrši 15. in 16. septembra. Odhodno izpričevalo **delovodskih šol za meh.-tehn. obrte in za elektrotehniko** nadomešča dokaz o pravilnem dovršenju učne dobe (pomočniško pismo, oziroma pomočniški iz-

pit) in daje pravico do nastopa in samostojnega izvrševanja dotičnega obrta, ako so izpolnjene splošne zakonite zahteve in se obenem izkaže enoletna uporaba kot pomagalec (pomočnik), oziroma tvorniški delavec. Po službenem pravilniku za osobe, podrejene c. kr. železniškemu ministrstvu, se za **železniške mojstre, zgradbene mojstre, mostne mojstre, delovodje za plinove in električne naprave, za zavode in delavnice za impregniranje, za vozne revizorje, višje sprevodnike, skladiščne mojstre, vozne in telegrafске mojstre** zahteva kot šolska predizobrazba izpričevalo o absolviranju delovodske šole.

Mojstrska šola za stavbno in pohištveno mizarstvo nudi mizarškemu pomočniku priliko, da se v svojem obrtu više izobrazi in se usposobi za nega vodjo kakega obrtovanja. Daje predelavca, delovodjo ali samostojpa tudi mizariskim mojstrom priliko, da razširijo in izpopolnijo svoje znanje v praktičnem, risarskem in obrtno-trgovskem oziru. Pouk traja en cel letni tečaj. Pouk je teoretičen (tehnično-konstruktivno risanje, dekorativno risanje, umetno oblikoslovje, konstrukcijski nauk, tehnologija, nauk o motorjih, obrtno računstvo in kalkulacija, knjigovodstvo, spisje, državljanski nauk, higiena) in praktičen (vaje v delavnicah). Za sprejem je treba dokazati, da se je izučil prosilec pri mojstru ali da je absolviral obrtno učilnico, ki nadomešča mojstrski pouk, nadalje, da je delal najmanj eno leto za pomočnika, oziroma tvorniškega delavca v mizarškem obrtu. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. Izpričevalo z uspehom dovršene **mojstrske šole za stavbno in pohištveno mizarstvo** daje pravico do takojšnjega nastopa in samostojnega izvrševanja mizarškega obrta, ako je dotičnik izpolnil splošno zakonite zahteve.

(Konec prihodnjic.)

Dolenjsko pismo.

IV.

Dragi kmet!

Najštevilnejši si izmed vseh stanov v deželi in pridobivaš za vse druge stanove hrano in raznovrstne druge življenjske potrebščine, ki prihajajo iz kmetije.

Napredek obrtništva, trgovstva pa tudi uradništva zavisl od tvojega izhajanja.

Ali pa imaš temu primerni vpiv v javnih zastopih? — Ako vprašaš o tem tvojega župnika, ti bo ta naštel 10 poslancev v državnem zboru in 26 poslancev v deželnem zboru in bo pristavil: To so vsi tvoji (kmetski) zastopniki. — Ali je to res, dragi kmet? Da in ne. **Na papirju** res zastopajo ti poslanci slovensko ljudstvo, ki je izvečine kmetsko. Kaj pa so ti poslanci, ali so kmetje? **Nekaj jih je za parado**, ali vse prešteješ na prstih ene roke in so za tebe brez pomena tako v državni, kakor v deželni zbornici.

V veliki večini pa so advokati, duhovniki, uradniki, profesorji in zdravniki.

Vsa čast vsem tem stanovom in nič ne bi rekel, da ti ljudje zastopajo volilce svojih poklicev, ali pa, če že to ne, da o vsem vprašajo kmeta, ki ga zastopajo. — **Resnično in splošno znano pa je, da ti poslanci zastopajo samo toliko in toliko tisoč ljudskih glasov, ne zastopajo pa koristi in potreb kmetskega ljudstva, od katerega imajo svoje mandate.**

Ko bi danes kmetje šli v mesta in bi rekli vsem tistim advokatom, duhovnikom in uradnikom: Zadosti je; doslej ste vi zastopali naše težnje, naj enkrat mi vaše zastopamo. Dajte nam prostora v vaših stanovskih zbornicah, društvih itd. Kaj bi rekli ti gospodje kmetom? Prepričan sem, da bi takoj razsodili in splošno oznanili, da so kmetje norci in predrzneži. Dejali bi: Kaj boste vi, kmetje, v naših stanovskih zadevah odločali, ko ne veste, kako služimo mi svojemu poklicu in vam ni prav nič znano, v čem obstoje naše zahteve. Ravnotako bi rekli tem kmetom tudi trgovci, obrtniki in drugi meščani.

In po pravici. — **Ali pa je že kdaj rekel kmet advokatom in duhovnikom: Vi**

dva ne moreta mene zastopati, ker ne poznata mojega stanu, mojih potreb in zahtev?

Še nikoli. In tako je prišlo, da v najvišji avtonomni deželni upravi, v deželnem odboru, zastopa skupino kmetskih občin rimski doktor Lampe, splošno skupino na deželi, ki je tudi kmetska, pa jezični doktor Vladislav Pegan. Vrhovni vodja deželne uprave, to je deželni glavar čisto kmetske dežele pa zopet ni kmet, ampak advokat dr. Ivan Šusteršič. **Čisto resnično je, da so vsi ti deželni gospodariji prav imenitni gospodje, pa prav nič kmetje.**

Ravnotako je v kmetijski družbi, gospodarski in zadružni zvezi in kakor sem že svoj čas omenil, tudi pri glavnem vodstvu S. L. S. Kmet nima nikjer nič govornosti, nikjer nič odločevati. O njegovih stanovskih stvareh odločujejo in urejajo gospodje drugih stanov, ter si znajo med seboj vse tako lepo razdeliti, da je kmet poklican samo takrat, kadar ima kaj plačati; kjer pa je kaj dobiti, se gospodje sami oglasijo. **Kmeta pa tolažijo z dobrotami**

onkraj groba in mu priporočajo, naj se na zemlji maže s potrpljenjem. Ob vseh volitvah se lahko vidi, da kmet še te pravice nima, da bi volil svojega sokmeta ali kmetijskega strokovnjaka. Ampak ponujajo se mu na volilni listek **gospodje, ki so do danes kmetu samo v škodo in v veliko breme, kakor tisti užitek, ki nič ne dela, jemlje pa sleherni dan denar in blago, ne meneč se za to, če kmetija toliko nese.**

Ljubi kmet! Premisli, kam bo to pripeljalo tvoj stan, tvojo samostojnost, tvoje kmetско gospodarstvo. — Polno nasvetov imajo tvoji gospodje poslanci zate, samo ne takih, da bi ti kam naprej prišel, da bi si opomogel in da bi se tvoja kmetija dvignila. Nekaj podporic dajo svojim pristašem, potem pa se hvalijo, da so za kmeta vse pridobili.

Če bi se res tako kmetija izboljšala pod komando ljudske stranke, gotovo ne bi šel danes noben kmetski človek v tujino.

Ustanovili so ti tvoji prijatelji in svetovalci iz odvetniških pisaren in farovžev polno živinorejskih, mlekarskih in drugih zadrug. In kaj je z njimi? Večina teh organizacij spi, je na papirju zato, da vlovijo klerikalne zadružne zveze vsako leto nekaj tisočakov iz državne blagajne, ki jih kmet nikdar ne vidi.

Od naših pridobitnih kmetijskih zadrug kmet še ni imel toliko dobička, kolikor je moral plačati za svoje jamstvo pri zavodih, kar so jih spravili v nesrečo gospodarstva nevešči kaplanje in župniki.

Dragi kmet! **Zapomni si, da sta advokat in duhovnik poleg vojaškega stanu najbolj nepridobitna stanova človeške družbe in da že zaradi tega ne moreta delovati v soglasju z najbolj pridobitno panogo narodnega gospodarstva: zemljedelstvom in živinorejo, torej v splošnem s kmetijstvom.** — V vsem smo do sedaj spoznali, da je kmet preveč zaupal takim ljudem, ki nimajo nobenega pojma o življenju na deželi, izhajanju kmeta na njegovi zemlji in o sredstvih, ki bi postavila našo zanemarjeno kmetijo na zdravo podlago.

Hočejo pomagati vinorejcu, pa javno prepovedujejo vino in ustanavljajo abstinencijska društva; hočejo povzdigniti živinorejo, pa pustijo, da se po agrarskih operacijah uničujejo javne gmajne, ki so edini dolenjski pašniki; hočejo plemeniti našo živino, pa vsakih pet let vpeljujejo drugo pasem in nastavlajo nesposobne in dvomljive strokovnjake.

Kmet potrebuje živinozdravnikov, deželni odbor namesto teh nastavlja razne deželne komisarije za zadružništvo, elektriko in druge nepotrebne služabnike, **da zadosti koritarstvu brezposelnih in nemarnih lahkokruhov v stranki.**

Dragi kmet! Pomisli, če je to tebi v prid in če je tako delovanje v prid deželi, ki je po večini kmetijska.

— č —

Zdravstvo.

Jetika.

Jetika je zelo nalezljiva bolezen, to ve danes že vsak otrok in vendar se ljudje tako malo čuvajo pred njo. Pazi se pred njo! Ni treba, da se ogneš jetičnemu človeku na klastro daleč, ampak poljublaj ga tudi nikar. Če živiš z bolnikom pod eno streho, ga lepo pouči, naj ne pljuje po tleh. Pljunek se posuši in bacili se s prahom vzdignejo v zrak in okužijo druge zdrave ljudi. Če sam nisi ravno trdnega zdravja in pokašljavaš, je tvoja dolžnost, da čuvaš ne le sebe, ampak tudi druge ljudi. Če imaš otroke, ne poljubuj jih na usta, zakaj bi jih okuževal brez potrebe. Tebi ne bo boljše, četudi obolijo vsi, ki so okrog tebe. Pripeti se pa tudi lahko, da tvoja narava bolezen zmaga in preboli, da ozdraviš, a tisti, ki si jih okužil s svojo nemarnostjo, hirajo in umrjejo, da pokoplješ ženo ali otroka, ki so našli bolezen od tebe. Bog je dal človeku pamet, da se ve varovati zlega. Če kašljaš, pljuvaj v posodo, v kateri je voda in če daš malo karbola vanjo, bo še boljše; če kihaš, drži robec pred obrazom, slin ne požiraj, ker bi mogel dobiti poleg pljučne jetike še črevno jetiko. Pij vedno iz enega kozarca in ne pusti, da bi drugi jedli s tvojo žlico. Tvoje perilo naj se posebej pere, tvoji žepni robci naj se ne valjajo okrog in ne mešajo z drugimi perili. Posebno na otroke pazi, ne puščaj jih spati v svoji postelji in če je mogoče, naj ne bodo niti podnevi niti ponoči v tvoji sobi. Tvoja najsvetejša dolžnost je, da jih varuješ vsega hudega in bdiš v prvi vrsti nad njihovim zdravjem. Če začneš kašljati in slabeti, pojdi k zdravniku in poslušaj njegov svet, jej mnogo in krepko hrano: meso, mnogo mleka. V začetku se lahko brez velikega truda rešiš bolezni, seveda, če so že vsa pljuča inficirana, je tudi najskrbnejše zdravljenje zastoj in prekasno.

Razno

Polet čez Atlantski ocean.

Angleški aeronavtični klub v Londonu je razpisal veliko nagrado za polet čez Atlantski ocean. Sedaj je ta klub tudi proglasil natančna določila glede poleta samega, glede časa in višine poleta. Razpisana nagrada znaša 10.000 funtov, to je 2.400.000 K. Tekme se lahko udeleže vsi zrakoplovci, ki pripadajo mednarodni aeronavtični federaciji. Vsak zrakoplovec, ki se hoče udeležiti te zanimive in s tako veliko nagrado zvezane prekoatlantske tekme, naj se javi angleškemu aeronavtičnemu klubu. Če se posrečijo poleti, potem se bomo lahko v zraku vozili iz Evrope v

Ameriko. Ljudje tudi poprej ne bodo odnehali, da se to uresniči.

* **Kako so govorili padišahi in potentatje Evrope pred 200 leti.** Leta 1682. pred začetkom vojne je pisal sultan Mohamed IV. cesarju Leopoldu I. na Dunaj to - le prijazno pismo: Mi kalif Mohamed, po milosti Alahovi preslavni in vsemogočni cesar Babilonije, Vzhoda in Zapada, kralj vseh zemeljskih in nebeških cesarstev, veliki in strašni kralj Arabije in Mauretanie, po rodu in po slavi venčani kralj Jeruzalema in osvoboditelj in vladar nad grobom boga Nevernikov, te zaklinjamo s Svojo najsvetejšo besedo, cesar rimski in tebe, kralj poljski, kakor tudi vse tvoje podanike, da začnemo s tem vojno s tvojo zemljico. Mi vladamo nad trinajsterimi kralji in nad 1.300.000 vojakov pehote in jezdecev, o kakršni moči se tebi še nikdar niti sanjalo ni. In s to silo pohodimo tvojo zemljico, pokončamo jo z ognjem in mečem. Predvsem ti zaukazujemo, da nas počakaš na Dunaju, da ti tam vzamemo glavo. Ravno to ukazujemo tudi tebi, mali kraljiček Poljski. Uničimo te in spravimo z zemeljskega površja vse božje stvari, ki so Djauri. Velike in majhne bomo vrgli v najstrašnejše trpljenje in najsrčnejšo smrt. Vzeli bomo tvojo malo zemljico in pomorili bomo vse njene prebivalce. Tebe in kraljička poljskega pustimo dotlej pri življenju, da se bosta lahko prepričala, da smo svojo besedo držali. Po tem se ravnajte! Izdano v štiridesetem letu naše starosti in v dvajsetem šestem letu našega vladanja.

* **Hčere Nikolaja I.** Črnogorski kralj Nikola I. ima tri sinove in sedem hčera. O njegovi soprogi Mileni se govori, da je bila v šestdesetih letih najlepša gospa v Evropi. Njeni častilci so jo imenovali »Zvezdo Orijenta«. Neki nemški pisatelj-potovalec tedanjega časa pripoveduje, da ni nikjer, niti na Vzhodu in na Zapadu, videl tako lepe žene kakor je bila kneginja Milena. Žene v Črni gori ne cenijo tako visoko, kakor kje drugod po Evropi, recimo na Francoskem. Ona je kakor tovarna živina. Celo svoje življenje se mora truditi. Možje kadijo cigarete, jezdijo, pijejo kavo, politizirajo, žena pa mora poslušati, molčati in delati. Vse križe in težave življenja mora prenašati sama. Tovore mora na strmih gorskih potih nositi sama in to še na glavi. Vmes pa mora še plesti. Ako se narodi Črnogorcu deklica, jo smatra za svojo nesrečo in se jezi na svojo ženo. Zato pa je narod svojega kneza pomiloval, ker se je temu narodilo toliko hčera. Toda kralj Nikola žene visoko čisla. Priča za to so njegove pesmi, v katerih poveljuje ženo. Zorka, najstarejša, že umrla hči Nikole I. je bila soproga kneza Petra Karagjorgjeviča, sedanjega srbskega kralja; druga hči Milica se je omožila z ruskim velikim knezom Petrom Nikolajevičem, tretja Stana, je bila najprej soproga kneza Leuchtenberga, drugič se je omožila z enim iz-

med Romanovcev, četrta, Jelena, je sedaj italijanska kraljica; peta Ana, je stopila v zakon s princem Battenbergom in je tako v ozkem sorodstvu z angleško dinastijo. Ksenija in Vera doslej še nista omoženi. Sreča, ki jo ima kralj Nikola s svojimi hčerami, je postala vzrok več humorističnih opazk. Neki tuji diplomat se je nekoč čudil, ker Črna gora izvaža tako malo produktov. »Pozabili ste na moje hčere!« je vzkliknil Nikola s širokim nasmehom na obrazu. Vse hčere kralja Nikole imajo izreden političen talent in se smatrajo vedno in povsod kot strastne črnogorske patriotinje.

* **Mir pri jedi.** Kdor hoče imeti pri jedi tek, naj se varuje razburjenja. Jeza in žalost tek pokončata. Nervozni vplivi napravljajo pomanjkanje želodčnega soka in vled tega slabo prebavljanje. Pregovor pravi: »Še celo pes ima pri jedi rad mir.« Želodec namreč prebavlja slabo tudi psu, če se med jedjo jezi. S tem je nekdo napravil poizkušnjo na ta način, da je izmeril proizvajanje želodčnega soka, ko je bil pes miren, in je naštel soka v petih minutah 285 kubičnih centimetrov. Ko je pa drugič začel pes jesti, mu je držal pred glavo mačko, nad katero je pes ves čas renčal, in sedaj je izmeril želodčnega soka v petih minutah samo tri kubične centimetre.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Dopisniku v bližini Mirne: Poslane pesmi ne moremo natisniti. Izročite jo kakor tiskarni, da vam jo natisne; veliko ne bo stalo.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 9. julija 1913.

Dunaj: 10, 88, 74, 7, 26.

Dvignjene v sredo, dne 5. julija 1913.

Brno: 67, 49, 26, 23, 45.

Gradec: 35, 33, 71, 43, 13

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južino! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavojev 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkóczy; Schönbrunnerstrasse šte. 109, Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4. V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.

Moč! Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkóczy; Schönbrunnerstrasse šte. 109, Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4. V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.

Zdravje! Priporočljiv za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih trdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. 3

Fizikalčno - terapevtski

AMBULATORIJ

prim. dr. Robida, Ljubljana, Dalmatinova ul. 3.

za živčne in druge bolezni.

Ordinacija, izvemši nedelj in praznikov vsak dan od 11h do 12h dopoldne in 2h do 3h popoldne; ob sobotah samo od 11h do 12h dopoldne.

Zdravljenje s svetlobo in toploto, masažo in elektriko.

Galvanizacija, faradizacija, voltaizacija, sinusoidalna faradizacija, lokalna d'arsonvalizacija, visoko frekvenčni tok v solenoidu (avtokondukcija), električne četverostanične kopeli, splošna, vibracijska in konkusijska masaža, gimnastika, termopnevmoterapija, Goldscheiderjevo svetlobno zdravljenje, pnevmomasaža, vakuumterapija, radijevo pitno zdravljenje, diatermija (termopenetracija).

Specijalna terapija živčnih bolezni s posebnim ozirom na nevroze,

kot: nevrastenije, histerijo, psihogenijo, na boja-zenske, seksualne, srčne in druge nevroze. **Psihoterapija.**

Prekrasne škatle (doze)

ki smo jih pivotno dali napraviti namesto drugih daril za naše odjemalce, razpošiljamo odslej splošno. Napravljene so po umetniških načrtih iz močne pločevine, zunanost pa le starosrebrna imitacija, in razpošiljamo take škatle, napolnjene z rženo kavo, v skupni teži 5 kg za K 450. — Poštnino trpimo sami. Glede na kako nesporazumljenja opozarjamo na to, da razpošiljamo škatle samo dokler bo še kaj te pičle zaloge. Prosimo za skorajšnjo naročitev.

Oldřich Vitáček, Praga, Karlín 4. (Češko).

*Lastna tovarna
ur v Slici*

1887

Zahtevajte **JUBILEJNI CENIK** "zastoj"

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašiči na klavnici . . .	1	12	1	28
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	3	60
1 " masla surovega . . .	2	60	2	80
1 " masti prašičje . . .	1	80	2	00
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	72	1	92
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	80	1	92
1 " surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	40	—	—
1 jajce . . .	—	06	—	8
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	90	1	00
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	60
1 piščanec . . .	—	80	1	35
1 golob . . .	—	35	—	60
1 raca . . .	2	10	3	—
1 gos . . .	7	—	8	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	—	—
100 kg pšenice moke št 0 . . .	34	50	—	—
100 " " " " 1 . . .	34	20	—	—
100 " " " " 2 . . .	33	60	—	—
100 " " " " 3 . . .	33	—	—	—
100 " " " " 4 . . .	32	30	—	—
100 " " " " 5 . . .	31	40	—	—
100 " " " " 6 . . .	30	50	—	—
100 " " " " 7 . . .	27	80	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	00	—	—
100 " koruzne moke . . .	25	00	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	46	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l žlota . . .	—	30	—	32
1 " graha . . .	—	24	—	28
1 " leče . . .	—	40	—	44
1 " kaše . . .	—	30	—	32
1 " ričeta . . .	—	26	—	28
100 kg pšenice . . .	23	—	24	00
100 " rži . . .	20	00	21	—
100 " ječmena . . .	19	—	20	—
100 " ovs . . .	22	00	23	—
100 " ajde . . .	23	50	24	50
100 " prosa belega . . .	—	—	—	—
100 " " navadnega . . .	18	—	19	—
100 " koruze . . .	18	60	19	—
100 " činkvanta . . .	23	—	24	—
100 " krompirja . . .	7	00	9	—

Lesni trg.

Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.

Cena mehkega lesu 8-— do 9-— K.

Trg za seno slamo, in steljo.

Na trgu je bilo . . .

voz sena . . .	6	50	7	50
" slame . . .	5	50	6	50
" stelje . . .	3	50	4	50
" detelja . . .	7	50	8	50

Trajno delo dobi

več sto delavcev in delavk,

v starosti od 16 do 42. leta pri podjetniku

45

A. Šuligoj, premogokop v Trbovljah, Štajersko.

Plača za moške na dan 3 K do 3 K 30 v, v akordu tudi 5 K in več;
" " ženske " " 2 " " 2 " 30 " " " " 3 " " čez.

Delo je zunaj in traja 10 ur na dan.